

Documente vechi

pentru istoria nationala Transilvania.

Diploma nobilitara pentru familia romanesca Candea (Kende)

Albertus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus, ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, e. c. t. Rex, et Dux Austriae e. c. t. fidelibus nostris Capitulo Ecclesiae Albensis Transylvaniae salutem et gratiam. Cum nos tum pro fidelitatibus, et fidelibus servitiis Joannis dicti Kende de Malomviz, et Ladislai filii ipsius, nec non Kende filii Kende de eodem, nobilium at dicitur Valachorum nostrorum, districtus nostri Haczeg appellati, per ipsos primum sacrae Coronae dicti Regni Hungariae, quondam serenissimo Domino, Sigismundo Romanorum Imperatori, ac praefati Regni Hungariae Regi, Patri, et socero nostro, felicitis memoriae, in plerisque suis, et eiusdem Regni Hungariae agendis, et expeditionibus, demum nobis solium, et Regimen praefati Regni Hungariae opitulamine coelico adiacentibus nostro Culmini possetenus exhibitis, et impensis, tumque propter instrumentorum literalium eorum super possessionibus, et Juribus ipsorum possessionariis confectorum in nuperrimo nefandissimorum Turcorum, ipsas partes nostras Transylvanas hostiliter invadentium, et vastantium introitu amissionem, ut fertur, et deperditionem possession: ipsorum Joannis, ac Ladislai Kenderesque, et Nicolai filiorum suorum, nec non Kende filii Kende videlicet Malomviz praedicta, ac Malomviztorok, Sebestorok, Sztragyel, et Szabathfalva nuncupatas in praedicto Districtu Haczeg et comitatu de Hunyad habitas, in quantum pacifico dominio ipsorum progenitores a dudum perstitisse, ipsique Joannes et filii sui in unius

directe medietatis, alterius vero similiter aequalis medietatis praefatus Kende filius Kende persistere asseruntur, de praesenti, eidem Joannis et Filiis Kende persistere asseruntur de praesenti, eidem Joanni et Filiis suis, demum tamen ipsius Joannis quoad ipsam unam medietatem, quoad aliam vero similiter medietatem possessionum praedictorum annotato Kende Filio Kende ipsorumque haeredibus, et posteritatibus universis, praeterea possessionem Onchokfalva vocatam, jam factorum Joannis et filiorum suorum, ut dicitur emitiam, in cuius similiter dominio, idem Joannes et sui filii quiete existere narrantur, eidem Joanni, et filiis suis duntaxat, et modo simili ipsorum haeredibus praemissis ita, prout praenarratur, stantibus, et se habentibus, vigore aliarum literarum nostrarum donationalium exinde confectarum, novae nostrae donationis titule in perpetuum contulerimus, velimusque ipsos in earundem dominium legitime facere introduci, igitur fidelitati Vestrae praecipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum, quo praesente Mursina de Demsess, vel Dionisius de Zentgyorg, ac alter Dionisius de Chula, seu Michael sive Ladistans filius Michaelis de eadem aliis absentibus, homo noster ad facies praedictarum possessionum Malomviz ac Malomviztorok, Sebestorok, Sztragyel, Zabathfalva, nec non Onchokfalva vocatarum, vicinis et cometaneis ipsarum universis, inibi legitime convocatis et praesentibus cedendo introducat ipsos Joannem et filios suos, nec non praefatum Kende filium Kende in dominium earundem possessionum Malomviz, ac Malomviztorok, Sebestorok, Sztragyel, et Zabathfalva, nec non Onchokfalva vocatarum, easdemque quoad unam at praefertur medietatem directam eidem Joanni et filiis suis, excepto praedicto Michaeli (sic), quoad aliam autem

similiter aequalem medietatem praelibato Kende filio Kende, item praedictam possessionem Onchokfalva ipsorum Joannis et filiorum suorum, ut praemittitur emittiam, eisdem Joanni et filiis suis tantummodo sub modis, pactis, et conditionibus in praeallegatis aliis literis nostris donationalibus contentis, et specificatis statuat praemisso novae nostrae donationis titulo ipsis incumbente perpetuo possiden: si non fuerit contradictum, contradictores vero si qui fuerint, evocet ipsos contra annotatos Joannem, filiosque ipsius et praefatum Kende nostram personalem in praesentiam, ad terminum competentem, contradictionis eorum rationem reddituros, et post haec huiusmodi possessionariae introductionis, et stationis seriem; ut fuerit expediens, cum contradictorum et evocatorum si qui apparuerint, vicinorumque et cometaneorum, qui ipsi stationi intererunt, nominibus ac termino assignato, eidem nostrae personali praesentiae fideliter rescribatis. Datum Budae, secundo die festi Beatae Dorotheae virg. et martyris, ao Dni millesimo, quadringentesimo trigesimo nono.

Lect'a

L. S.

ab extra appressi

Dorso huius mandati de peracta statione haec habentur inscripta: „Homo Regius Ladislaus de Chula, capitularis Decanus Lucas de Vaya cometanei Bauch, Sebesel ac Ladislaus de Klopotiva, Batoch de eadem istis contradiximus (sic) nobilem virum Joannem Kende de Malomviz, et coram aliis cometaneis . . . . . et alias . . . . . ad villas Zabathfalva, ac Malomviztorok, nec non Malomviz et Sebestorok, nec non Oztragyel contra quas non fuit contradictum. Item cometanei Onchok Sylvae . . . . . Ostroni, ac Ladislaus de Klopotiva . . . . . mediam partem praedictae villae onchok . . . . . filii Buda Dionisius nomine, ac Joannes, nec non Demetrius de eadem villa, quartam partem alterius medietatis contradixerunt, prout de eadem villa

ad alias tres partes introduximus, praedictum Joannem Kende, et filios suos introscriptos nemine contradicente.“*)

1439-

Datum in nostro descensu campestri prope Vadum Tydewrew, in festo exaltationis S. Crucis anno Domini 1439“ — Alberti Regis mandatum contra Georgium Lapes Eppum Albensem, vi semet vajvodae Tranno Deso de Losoncz opponentem de libera migratione Jobbagionum in medium Saxonum emanatum.**)

1440

Michaelis abbatis de Kercz Literae, e quibus evenit, quod vajvoda Transalpinus, quemdam Michaelem, qui se Plebanum in Tergovistia adserit, ad monasterium in Kercz intruserit.

Ex authographo Instrumento notarii publici, Edidit Fragm, Eder in Felmero p 56.

1442

Magnifico viro Laurentio de Hedervara Regni Hungariae Palatino! Dno eorum honorando Gregorius Bodo de György et Nicolaus de Vizakna vice vajvodae Tranni debitam reverentiam, cum honore noverit magnificentia, quod Mico Johann de Hunyad inter caeteros homines praesentium Transvajvodae Dno nostro metuendo personaliter adhaerente, nobis una cum earundem partium Trannarum nobilibus ad congregationem eius t. conen: eorundem nobilium et secularium, ac saxonum ipsarum partium Trannarum expeditionibus perficendis, die unica quasimodo-geniti in ao Dni 1442 praeterita Thordae factam convenien: Petrus de Kemer pro nobili Dua Elisabeth vocata consorte sua e. c. t.***)

*) Originale exstat in archivo Capituli Albensis Tranniae. In Transumto Capitulari anni 1756 possidet D. Franciscus Kenderesi de Felsözallaspataka.

**) Originale in Tabulario nationis saxonicae. Fragm. edidit Eder in Felmer p. 75 innuit et ibidem p. 104.

***) Fragmentum hoc exstat in coll. msta Josephi Benkő, qui illud a Josepho Dobo de Alba Julia obtinuit.

CUVENTULU DE SALUTATIUNE

*al Protopopului Gr. M. catra Escelentia sa D.
Metropolitu Allesandru Solutiu de Carpenisii,
in Maiu 1854.*

Escelentia

Prea Luminate, si Santite, Domne Archiepiscope!

Etern'a lui Dumnedien dereptate, carea nu inceta a gati midiloce de scapare pentru cei asupriti, spiritulu tempurilor mai noue limpeditu de sgr'a ruginatíelorú prejudecie ale seculilorú barbari si celu plenu deacele ambe luminatulu geniú al inaltiatului, cavalerescului nostru Imperatu Franciscu Iosefu I. farimase in ultim'a epocha catusiele cele de sute de ani puse, si prein varie nedereptati de'n seculu in seculu mai ingrosiate pre braciaie natiunei romane. Mai remasese inca se i-se recunosca autonómia relegiunei senu basericeii ei, pre'n restaurarea dreptului de a se guberná, si a se conduce pre sene insasi catra scópolu relegiunei si al basericeii, — a dereptului Metropoliei si al Archiepiscopatului, carele inca-lu subtrasesera tempurile nepartenitorie, — — si

Eta ca in dilele dein urma, prein marile vertuti ale Escelentiei Tale, fú intru recastigafea acestui dereptu de atat'a insemnatate ajutorata, si de catra apostoliculu, Prea-evlaviosulu, si bunulu Monarchu Franciscu Iosefu I. fú repusa natiunea romana si mantuitor'a ei religione, religiunea romana unita, in cuprensulu gloriosei Monarchiei Austriace.

De'n anii teneretiloru, si dela intrarea in vij'a Domnului dedatu a lucra in sinceritate si cu zelu apostolicu pentru natiune si religiunea ei, cu barbatesca constantia portandu grautatile intempnate, cu rara intieleptiune delaturandu piedecele opuse, si cu anima resoluta infruntandu Te cu contradictiunile inimice, ca un adeveratu urmatoriu al marelui pastoriu, si Mantuitoriu al omenimei Christosu — Escelentia Ta pre'n nemtreruptele staruintie recastigasi relegiunei si natiunei romane acelu dereptu, dupa carale de si cu inima ardiectoria ofta totu Romanulu, inse carele si cei mai cutedia-tori inca totu numai intre piale desideria-lu numerau, acest'a é dereptulu metropoliei si al archiepiscopatului.

Acum dara fundamentulu stralucitulu edificiu morale, intru carele are se se formeze edificiu

religiunei si al basericeii nostre romane unite prin inaltele vertuti ale escelentiei Tale e pusú. Tiena Ti Dumnedieu sanetatea, ca pre acel'a se poti zidi spre binele clerului subordinatu, si infflorirea natiunei romane. Inmultiesca Ti Dumnedieu anii vietiei Escelentiei Tale, ca precum pentru depusulu fundamentu acum, asia odata pentru indeplenitulu edificiu pre acela, se Te poti bucura. — Tiena Dumnedieu pre inaltiatulu nostru imperatu Franciscu Iosefu I., dela carele ne veni noue acesta bunetate, ca si celealte multe; si-i spriginesca Dumnedieu inaltulu Tronu, pentru stranepotii de strane-poti in seculi fora de numeru. — Se traiesci Escelentia Ta intru multi ani fericitu! Se traiesci spre a clerului si a natiunei romane fericire!! Vivat!!!

Gratulatória clerului teneru Blasianu
tiena in 21. Maiu catra ess. sa noulu mitropolitulu romanu de Alba-Iulia.

Escelentissime Dmne A. Epp, scl.

Caldurosele simtiri ce au patrunsu inimile nostre, candu preste orisonulu romaniloru se invederescu radiele conducatoare la limanulu fericirii, in cea mai viia colore, ne inpunu santa datorintia ca sa aducemu sertfa si multiamita provediunii pentru totu ce vedemu. —

Dupa o invocatiune catra muse urmeza:

„Intru adeveru Escelentissime! Candu cugetamu mai seriosu despre neobositele osteneli, cu care, asemene cerbului insetatu de fericirea turmei, te ai luptatu, ne simtimu pauperi de cuvinte deajunsu spre ale enumera d'impreuna cu folosulu lorú, si cine va pute lauda deajunsu propasirea sufletesca si natiunala, intru carea ne conduci pe calea ducatoare la dorire, unde a sosi fara gratia Imperatoriului si activitate Escelentiei Tale nici puteamu spera. — —

Pecandu fragila nostra naie, fara conducatoru batuta de valuri, era amenitiata de periculu fran-gerii, din mila lui Dieu, invoirea gratiosului Imperatoru, caldur'a romaniloru intru fericirea bisericii, Te ai aratu curagiosulu ei conducatoru, — prefacandu, totu ce mai nainte era durerosu, mistuitoriu si greu de suferitu spre multiamirea nostra, intru rezultate dorintii amasurate, pe care viitorimea cu dulci suveniru le va imbratiosia.

Prin merite, credinția ca tra Augustulu Tronu si zelulu natiunei, ai ajunsu acolo unde piu ilu desiriu alaturoru tea speratu, si spre remuneratiune cu acestu aplausu tea condecoratu — si nu e mirare, ca-ci de o parte credinția ca tra tronul si amorulu de virtute, — chiamarea A. pastoresca si flacara natiunei, cu lauri de mare pretiu le incununi, si asia le impreuni, catu, in care ai fi mai escelentu, e cu greu a judeca.

Aceste, de si erau amenintiate prin furia feliciteloru tempestati, — totusi bunul Monarchu, ca atatea crunte ostenele ale natiunei se nu fie sedarce ni nunumai lea incununatu cu atatea insemne de bucurie, dar nu a lipsitu ale sigila cu gratia acésta a sa deunde romanimeii resare founte fericirei. —

Er clerulu, a caruia inima ai venatu, se rapese de entusiasmulu bucurii, — vediendu in mediloculu seu esemplulu marinimositate, in fruntea sua modelulu virtutii, care de tempriu ei promitte unu dulce resonetu. — Elu redica rugatiuni ca tra ceriu ca in grátia Maiestatei Imparatesci afla atmosfer'a fericirei sale, si ca lea denumitu spre buna starea bisericii carei ia datu insamneata, pe care din secolu a fostu perdutu din somnu; tredinduo, iau aratatu campulu primaverei salutat de aurora, cu bratiu puternicu aparanduo, ia datu insemnatulu sboru ca tra in florige. —

Cumca ai plinitu escel. chiamarea de pastoru luptariu prin credinția in Dieu si ca tra tronul Imp., vie dovada va fi si partea ce ai luatu, afara de alte intreprinderi energice, la redicarea celoru 2 episcopate si a metropoliei, care lucrandu pe calea armoniosa in viea Domnului voru redica romanimeea spre intarirea tronului si a regeiunei, a carei ultime purtare de grije 'ti este concredita, — nici fara succesu pen truca mai tare 'ti jace la inima, decatu bunastare a turmei pe care prevedintia tia incredintiatu. —

Aflamu o mangaiere, ba ne tienemu cei mai norociti, decandu te vedemu in mediloculu nostru, si o pia considerare de virtutele escel. Tale ce sau domiciliatu in pepturile nóstre, da sperantiei nostre aripi ca tra limanulu fericirei. — Ne bucuramu de insemnatatea sarcinei A. pastoresci, a carei greutate o porti, cu atatu mai multu cu catu ne simtimu obligati cu jertfe Ddeirii, ca-ci s'a induratu a ne darui unu asia bunu si activu A. pastoru, carui putemu incredintia cele mai pretiuite ale nóstre. —

Oh de 3 ori fericiti, caroru ne este ertatu a ne convinge ca nobilitatea virtutiloru antice, n'a degeneratu in peptulu romanu! Viuu essemplu e in triumfulu presentu. — Unu echo resuna din elu: simtirile curate suntu averea mea.“ — Spre acestu scopu amesuratu conditiunei nóstre asternemu innaintea Escelentii tale lamur'a simtiriloru nóstre, care voru presenta es. Tale tesaurulu nóstru, si totu atatea semne de supunere, respectu si reverintia fiiésca. —

Adeverata si mai brilanta avere decatu aceste se sacera din nobilati cunostintia, care cu mangaiere eti spune: si odichnitu! caci ai traitu in folosulu publiculu. — ai facutu destulu chiamarei si ai meritalu a fi protegitu de secululu cerescu. —

Pentru care cu inima inflacurata prevedintia o adoramu! ca se binevoiesca a'ti lungi spatiulu vietii virtutiloru ce le ai documentatu, pentru biserica si natiune, se te apere! ca de merite caruntu numai se pasiesci la etern'a patria lasandu amintirea loru de altaru natiunei. —

Totu de o data te rogamu! ca precum pana a cumu, asia si de aci inainte condusu de tari'a caracterului se bine voiesci a primi sub arip'a binefaceriloru pe toti aceia, carii asudandu alérga pe muntele Parnasului. Se protegi bunule Mecenat pe cei carii imbratiosiedia cu sete ceresculu odoru alu Minervei. —

Ddeule atótu puternice! prin alu teu auspiciu se porta aceste tote! Privesce cu ochiulu compatiimirii la miser'a natiune, — si varsa in peptulu de Parinte tari'a bratieloru lui Castoru, ca cu barbata se pasiesca pe spinos'a cale, din secli ne umblata! si ne concede, se ne folosimu de activitate si virtute bunulu A. pastoriu, ca sperantia, nóstra ce de atatea candide promisiuni se nutresce, cu felice reesire se fia incununata si cu florea vietii, —

Trimiteti darulu Ddeirii peste scutul Austriai, ca lumin'a ce o resfiréza peste orisonulu nostru cu favórea ce ni o arata se representedie viitoriului unu sóre binefacatoriu, ale carui radie la posteritate se fia o pia memoria de cele trecute, amóre ca tra virtute, si cultura si supunere ca tra Tronu! Angelulu aperatoru se ferésca vietia imperatului nostru de ori ce atacu, ca cu cautare parinteasca privehindu asupra nostra se védia ca bratiulu romanimeii si altariulu bisericii ei cu astfelu de flori va se lu decoreze.

Vmbrestene cu ajutoriulu celu santu! ca cu pasi securi se procedemu la implinirea promisiuniloru pe calea fericirei! si din fructutul credintii, sperarei si alu dragostii, se impletimu cu totii cunune de multiamita spre marirea numelui teu in eternu! —

Dupa scésta urma un imnu. —

ВІАЦА ЕПІСКОПІЛБІ ВЪЛКАН.

(Ърмаре.)

Пе тiмъзлa фoамегей къте шi че пътернiче ажъторе а фъкът, арагъ скрисориле дъпъ тоарте афлате. — Къте мii де флоринi date спре ажъторiзлa чiвилор оръданi сьрачi шi месерiашi ка се поатъ дикъпé дн корпоръчънеа де месерiе, перiръ не ла еi. — Шi къте сьме кз мiiле с'ав еспендат дн казса шiреi? Ачестеа тоате дакъ ессекторiи тестаменталbi леар фаче пьзлiкълзи кпоскъте дiн сврiптеле Епископълbi дн Ziърнале, с'ар мiра орi чiне ла че grandioase сьме се сьiе. Къдъi сколарi сьрачi сав ажътат дн Решедiнда лъi кз вiпт, вестмiнте шi кьрдъi, фъръ деосевiреа релецiоней пьлъ ла тоартеа лъi, кьчi тiнерiи стъдендъi орi каръ штиа кз дитрареа е лiберъ ла Епископълa епископълa Вълкан, кзм де комънъ ешiсе дн прове- рiвъз: ла епископълa пентръ хьртие шi кьрдъi сколаре. — Пе къдъi карiи аз iспръвит сколеле, ка сь се поатъ дьлъда ла градърi академиче, кз марi сьме де ванi iа ажътат. Жьнiмеа романъ стъдиосъ ешiнд дiн врезн iнститът кз зел шi фок националъ днжестратъ афла ла ел чеа маi кьлдъросъ примiре, кондъчере шi ажъторъ ла дитрепiндерi фолосiторе, днсвфълъндзи спiритълa фъръдiетъдъi, шi ал комънпей ферiчiри. Дiн фoатърiле лъi кьрфеаз тiере шi пектар, атръдеа не тодъi сь се арънче свнтъ арiпиле лъi. Ферескъ Dзез сь фi чертатъ елъ дескъръжат орiтрактатъкз аспрiме деспогiкъ не чiнева. — Дн къте мii iа стат лъi вiвлiотека чеа таре кз прiнъзторе де чеi маi паръ шi вестiдъi авкторi кьштiгадъi дiн дерiле стръице, каре дъпъ тоартеа са о тестъ дiмпазiзлbi сьз фъндат.дн Беiш, шi ачае, се авсграсъ дела скопълa шi iндендiснеа фъндаторълbi, дн контра дренътрiлор, шi акъм, заче арънкагъ дн кьнiде, дитрън зигiъ ал ачаиаш решедiнде, каръ шi а кьрат чiне о воiг дiн трънса, пôte шi спре вiндереа пiнерълbi, акъм кьнд маi таре стрiгъ дениълa секълълbi дъпъ лъмi-

пареа днвъдътрiи, шi штиiнде; шi деспре каре вi- влiотекъ акъм се поате зiче: Per libros cimices currunt, per scrinia mures. Nos mea lectores, Bibliotheca habes.

Дiн ачесте се поате априат ведé: кз Вълкан а фост адеверат меченате штиiнделор, шi ал днведацилор, пьрiнте сьрачiлор, шi соареле челa лъминат не орiзонълa нациънеi сале.

Днсъ ачест пентрiторъ вьрват дн зечiмеа чеа маi де не зртъ а апилор епископiей сале дикънъпъ дьрнiчiа шi лiбералiтатеа са, кз фъндъчънеа дiмпазiзлbi дiн Беiш, пентръ маi вьзна дештентаре шi лъминаре а сьрачей тiнерiмi ромънештi, шi маi кз самъ а сьпъшилор сei дiн Dominiълa сьз (—), каре фъндъчъне есте зртътоа- реа: Nъмаi едифiчiълa дiмпазiалa зндe локъеск шi профессорiи дн ръдикъ кз 10,000 фл. валъталi. Iаръ пентръ саларiълa знъi дескiлинт дiректоръ, шi алор 7. профессорi, пентръ консервъчънеа едифiчiе- лор, шi пентръ пънеа каре 50 де сколарi дн тог аъл о прiмеск, а ашъзат капитал де 75,000 фл. аръпт, шi дикъ нъ i са vezът а фi де ажънс, чi дн аъл челa маi де пентръ ал вiедеi сале, кз тьлте спесе едифiката са тоаръ не рiъл Холлор пьмiт, о а лъсатъ ачелъi дiмпазiъ азъме ка дiн венiтъл ачаиаш морi тьлдъi сколарi се айъ пъне пентръ маi зшората ськъсiстiндъ а кьрей венiт пьмаi де мiълок е жъдекат ла 5000 фл. аръпт, шi, дьрере! шi ачагъла тоаръ е ка десътъгът дела iндендiснеа фъндаторълbi сьз алъi Вълкан, дъпъ тьортеа лъi. —

Дн тiмъзрiле фъръчештi, кьт аз жертвiт пентръ статорнiчiреа пъчей ачест пентрiторъ епископ, штигъ есте днаiнте глорiос доминоарей касе.

Кьнд сав ескат зпiреа дн комiтатълa Арадълbi дн аъл 1834 тьлте спесе аз фъкът, шi пътернiче репрезентъчъни аз скрис ла локърiле маi днпалте; пьререа лъi деспре фрекърiле релецiонаре аз фост пьмаi аколо дiптiгъ: ка орi дiи кзм романi се фiе дн о коалiчiъне компактъ, ка сь се поатъ маi пропорционат дениълbi кьлтiва шi решi дн рекъшоштiнда Европей.

Шi не лънгъ тоате пентърателе спесе фъкъте дн емоламентълa пьзлiк алъ релецiоней шi нациънеi сале шi алте фачери де вiне, нъ сав зiтат пентрiторiълa епископ нiче де ръдениiле сале, кьрора, кьтръ капетълa вiедъi сале, ка зпоръ карi не дьнсълa ла сьвъчiънiле вьтрънеделор дн кьзта маi де а проане, шi маi крeдiнчос, сь нъ фi фост аша

таре алигіт, ши плекат, кѣт маі пе зрѣтъ кѣ нимика аа съз пѣ пѣтеа диспѣне, ши маі grandioase дѣвѣ пѣтъдѣри лѣса паѣвѣнеі сале, ши сѣрачеі ро- тѣнімі. — Дѣсѣ доарѣ пѣ кѣ недрепѣтѣ а дѣзѣс- трат кѣ атѣтеа вѣзѣри ши пе рѣдениіле сале, кѣ каре пот фі іпвѣзват дѣдестѣлате пѣнѣ ла тоарте, пѣмаі дѣтрѣ а тѣта е дорере деспре вѣнеле рѣ- деніілор сале дѣн венітѣ епископатѣлѣі роман еко- номізат, кѣ неподіі лѣі romanі фіінд, фѣцѣфѣі де преот роман арделеан, сѣят ши вор фі доарѣ пѣнѣ ла тоарте пенѣтрѣ дѣлчеле сѣвенір аа зѣкѣлѣлѣі сѣз; декѣтѣ неподіі ачестор неподіі аі лѣі, кѣт се vede кѣ dominіѣри дѣн тѣніі romanе ерезіте, вор фі пѣте оріче алѣтѣ, пѣмаі romanі пѣ (!), пічі акѣт воінд а шті чева де romanі, ши крескѣдѣі фіінд дела тамѣ, іарѣ дѣн вѣнеле епископѣлѣі Драгошѣі ромѣн, пѣ ромѣнеште крескѣтѣ, се аолѣ амага- мизаѣі кѣ кѣсѣторіі маѣіаре.

Де комѣн се зѣче, кѣ тоартеа отѣлѣі есте аша кѣт іа фост ши віаѣа, ши маі тоѣдеавна е адеверат, че преодіі пѣсторіісѣолетешті, дѣн віаѣа попорѣлѣі маі апріат пот кѣпоаште, вѣзѣнд ши ешіреа лор дѣн лѣте. Епископѣ Вѣлкан, от кѣ статѣрѣ де шѣллов, кам негрічос, ши пропорціонат ла трѣн, кѣ пеште фрѣтсеѣе пашѣрале атрѣгѣторе, пѣлѣзѣте, акѣрѣзіа вѣзѣ маі тот аша ера респикате пѣдѣн, ка кѣт кѣ оарече, дѣлчѣ ши одіхнѣгоаре дѣдестѣліре ар зѣтѣві а рѣде, дѣн тоатѣ віаѣа са ка епис- коп, се зѣче а пѣ фі фост естраодінаріе ауріне де тѣвіе. От кѣ сѣолет одіхнѣт, пѣдѣн сѣнѣс віаѣѣ патімілор трѣнешті, кѣтпѣлѣт ши стѣлператѣ ла кѣ фаѣа тоѣдеавна серіпѣ, ши вѣнд се пѣреа а фі тѣвіос, ши ворвіа аспрѣ, кѣ ішнѣиторѣлѣі ши тареле лѣі кѣвѣнт, детонѣторѣ, дѣкредінд пѣдѣн фрѣнѣтеа, аша кѣт, каре пѣл кѣпоаштеа вѣзѣндѣл, дѣ пѣтеа сокоті тѣвіос; іарѣ ел кѣзѣтѣнд дрепѣт дѣн фаѣа челѣі кѣ каре ворвіа дакѣл vedeа пе от стѣндѣ копѣс дѣпайнтеа лѣі, зѣтѣвіа а рѣде ши арѣта кѣ тѣвіа дѣн дѣнѣсѣл п'аре док. Тѣстатѣнтѣлѣі сѣз ші; лѣз фост фѣкѣт дѣкѣ дѣн анѣ 1833 кѣ 6 ані дѣп- пайнте де тоарте, дѣн каре а дѣспѣсѣ деспре тоате фѣндѣзѣніле Діечесеі, ка се пѣ пѣтїмеаскѣ сѣдѣре, фѣарте дѣдѣленѣеште ва сѣ пѣл дѣтїпїне тоартеа негата. —

Аз авѣт дѣсѣ ши ачест вѣрват але сале пѣ- казѣрі дѣн віаѣѣ, ка ши тоѣдї мѣрїторїі, дѣн ані епис- копатѣлѣі маі дїнтеі. Ера пѣрѣт ла Маїестате де інімічїі сеі, ачеіа, карїі іпвідеа вїртѣзіле лѣі челе раре. Пѣла анѣл 1820—1822 токѣа сѣзрѣтѣлѣі комїте аа комїтатѣлѣі а пѣртат вѣн продѣс пїлїѣ

де тѣлѣте поте моралічешті, де карактерѣлѣі лѣі дѣлжѣрѣтоаре, дѣн каре ши дѣн клер аз фост зпїі местекадї; дѣсѣ дѣн зрѣта сѣрѣнселор інквїзїдїзіні, дѣпайнтеа тронѣлѣі трїзмѣнд, дѣнѣ че дела Маїестатеа са дозѣндї факѣлѣтаре дела недѣнсїреа кавіаторілор дѣлагорї, ш'аз рѣдѣнѣт неїзѣндїгоа реле патїміі дела аша фанте реакціонаріе, ши іа трап- тат ши пе ачеіа ка пе фїіі сеі; тѣкар кѣ еі аз рѣмас тот інімічїі лѣі пѣнѣ ла тоарте; маі пе зрѣтѣ ачештіа сѣшїіндѣ ши клерѣлѣі дѣн партїде зѣгзрѣні ши арделені, лѣкѣра асѣпра епископѣлѣі сѣз. Ма пе канїі ачестеі партїде іа фѣкѣт канонїчі, пѣмаі ачеа а грешїт кѣ і а іпайнтат кѣ постѣнѣперѣа ачелора карїі аз фост маі демнї ши лѣі фїделї, ши статор- нїчі кѣчерїгорї пѣнѣ ла тоартеа лѣі, та ши дѣнѣ тоартеі.

Ачаста партїдѣ дѣн анѣ де пе зрѣтѣ ал віедїі лѣі ла фост деферїт ла Маїестатеа са, кѣ аз дїссїнат фѣндѣзїзініле Діечесеі, ши ш'а пердѣт мїнтеа ши аша е де лїнѣсѣ се ісе деа вїкарїз пѣнїпѣтерїт сѣфараанѣс. Ачестеа вѣтрѣнѣлѣі Nestor вѣзѣндѣле ши оффїчіос шїїндѣле, ши інтересадїі маі ѣе а проане черкѣндѣле: епископѣлѣі латїн Францїск Лаїчак, зѣл дїнтре дѣнтересадїі, каре ачестеа ле аззіі дела канѣлѣі ачестеі партїде кѣзѣтѣнд кѣ кѣ адеверат ш'а пердѣт мїнтеа, а мерс ла зїсѣл епис- коп, сѣ се дѣвїнгѣ, адеверат е кѣт лѣі іа спѣс; зѣде дѣнѣрѣнд, салѣтѣ пе венерандѣл вѣтрѣнѣл епископ. Іарѣ епископѣлѣі Вѣлкан дѣнѣ даїїна са дѣн тоѣтѣ віаѣа авзѣт зїсѣ: Domniata чїне ешгї? Ез сѣнт Франзїк Лаїчак, епископѣлѣі romano като- лік ал Орѣзіі марї. Вѣлкан респѣнсе: „Сѣ шті фрѣдїата дарѣ кѣ ез сѣнт Самѣїа Вѣлкан еписко- пѣлѣі треко католик ал Орѣзіі марї, humillimus Servus ши маі тѣлѣте а ворві пѣ вої. Ачестеа аззінд Лаїчак саз рѣшенїт одатѣ ши кѣзѣтѣнд дѣн фаѣа серїпѣ а вѣтрѣнѣлѣі Nestor дѣнтре епископї ши аззінд ши кѣвїнтеле humillimus servus кѣ даїїнатѣл комплімент де деспѣрѣдїре, ешї дѣн касѣ ши се дѣсе сѣїт, еарѣ, Вѣлкан рѣмасѣ серїп ла фаѣѣ. Зїсе аної Лаїчак сѣї кѣпоскѣзїлор: пѣ е адеверат че ам аззіт ез деспре Вѣлкан кѣ ш'ар фї пердѣт мїнтеа, кѣ дѣнѣсѣл ши акѣт ла адѣнчї вѣтрѣнѣде е чел маї дѣдѣлент полїтїк.

С'а дѣтѣшплат дѣсѣ, дешї дѣн тїшпѣл епис- копїеі ачестѣі пар вѣрват, кѣ зпїі тїперї ши оаменї мерїтадї, п'аз пѣтѣт авѣ патродїніз ши мерѣере дѣпайнте, маі вїртос пенѣтрѣ зпїі пе карїі іі ва демаска історїа. — Пенѣтрѣ ачѣаста аз асѣспрїтѣ серїна ачестѣі вѣрват віаѣѣ пѣказѣріле, пенѣтрѣ

ачеста а тревзіт съ еасъ де съв пъріентескѣ лзі патрочініѣ тѣлді аелші ші днвезаці върваді романі. Езъ свѣскрісѣл кѣ дѣлсѣл дѣлвѣлнд ла презвѣларе кѣ карета маі не де парте, нѣ о датъ лам аззіт кѣ дѣрере зікѣнд: (bate шаоа) тѣ тѣлді оамені вѣні ші днвезаці аз тревзіт съ теаргъ де лѣнгъ міне пентрѣ . . . дѣлсѣл съптем оамені!! Пентрѣ ачаста вестітѣл Шінкаі тревзі се пърѣсѣскѣ а ачестѣві меченат рещедіпцѣ, каре се не се фі дѣтѣмплат, онѣрїлѣ лзі ачесте предрїте, каре ші астѣзі трек прїп не кѣдетате катастрофе ші а ле поседеа нѣ пѣтем, ші дакѣ н'ар фі пост стоарсе дїп тѣпїлѣ лзі Вѣлкан пентрѣ прївате інтересе, кѣм арѣтѣ тѣмпѣл, де тѣлт ар фі везѣт лѣмпїна прїп спеселе Вѣлканїане.

Съв ачет епіскоп семінарїѣл domestїк, де Ігна-Даравант предечессорѣл лзі прїп Маїестатеа спре крештереа тіперїмеї сколаре романе, се маі адѣлгѣ кѣ фѣндѣчнї поаз. Мечѣ, оффіціал дїн домініѣл епіскопеск Беїш, пѣсе фѣндѣчїне пентрѣ крештереа де дої алѣтнї; ведѣва лзі Кава Іоан тѣчеларїѣлзі орѣдан дндемнатѣ де епіскопѣ Вѣлкан ші де канонїкѣ Корнелї, кѣ сѣфлетештї пѣтретѣлте пѣсе фѣндѣчїне тестаментарѣ, пентрѣ крештере де 4. алѣтнї. Інспекторѣл ші фостѣл афіне ал епіскопѣлзі Вѣлкан, Іоан Гедде де Гїролд а лѣсат о касѣ маре дѣлпѣ моартеа са не партеа ачестѣві семінарїѣ, дїн а кѣрѣїе венїт се креск 6 тіперї дн ачелаш семінарїѣ. ●

Ачест стрѣлѣчїт върват, меченат, стѣлп ал націѣнеї романе, дн тоатѣ віаца са ла 12 оре тѣпка прѣлзѣл сѣл, ші чїна ла 7 оре, каре де нѣ ера атѣнчі не мїнѣт гата, се ведеа а фї неодїхнїт, лѣлнд афарѣ ачелеа зілѣ каре ера менїте пентрѣ оаспедї ла тасѣ дїпломатїкѣ зісѣ. Тот дѣтрѣн тімп се скѣла ла 5 оре іарна, ші се кѣла ла 9. лѣкра не днчетат, дѣлпѣ кѣм оффіціоаселе л сілеа, тот деазна серїн ла фадѣ. — Дїн фѣкѣнделе конченѣте романе ші латїне, каре ера фоарте ла днделес, ші кѣ чел маї патѣрал стїл, немїка дн-тревенїт пѣл тѣрѣвѣра. — Авеа датїнѣ маї де тѣлте орї а пофті пѣрерїлѣ а маї тіперїлор ші не лѣнгъ сѣне шерѣлторїлор преодї. О датѣ дн-трѣвѣ дѣла знѣл опїнізнеа дн зн овїент, каре лї респнзѣс кѣ о сѣїалѣ рѣтѣлпѣ: маї некопт сѣпт ел, де кѣт сѣлшї пот да опїнізнеа дн аша овїент Мѣрїеї тале, атѣнчі і зісе лзі: іарѣ ел фїзїлѣ, дакѣ тѣ днпнїтеа теа не воїештї а'дї да пѣререа дн зн

овїент де імпортанцѣ ла манїпѣлѣчїнеа клерѣлзі, те жѣдек а фї знѣ сімплѣ ші непрїченѣт, ші аша тревзі сѣлшї деѣ пѣререа са тѣлѣрѣл, ші аша се сіліа а дндѣче не тіперї дн кѣпоштїпца лѣкѣрѣлор інтересанѣте не віацѣ.

Авеа датїнѣ а ескѣрѣе пѣла парохїїлѣ вечїне фѣрѣ де штїре ші непредетат, знде дакѣ афла лѣкѣрѣїлѣ касеї ла парохї неордїнате, ші некѣ-віїпчос, ші кѣ сѣїалѣ датѣ се ескѣзѣл днпнїтеа лзі нїчі кѣнд нѣї днфрѣнта, пѣмаї зічеа: кѣ де алѣт датѣ кѣнд ва венї ва афла маї ордїнате тоате. Мерѣеа фѣрѣ штїре ші рѣтѣлпѣ не прѣлзѣрї ла вечїнїї преодї, шѣлкѣнд челе пѣсе днпнїте ші нїчі кѣнд фѣкѣнд чева обсерѣвчїзнї днпѣтѣтоаре. Конверса кѣ попорѣл не знде дѣлѣла, ші дн пѣлѣлѣорїлѣ сале дн тѣлпѣїеа.

(Va urma.)

МОРЦІИ ДЕЛА ОЛТЕНЦА.

Дѣла Олтенїцѣ

Патрѣ мїї де морцїї

Тодї тѣскалї де віцѣ,

Батѣ ла раїѣ дн порцїї.

Черѣ кѣ перѣвдаре,

Сѣ дѣтре де локѣ,

К'аѣ сѣферїтѣ тарѣ

Дн лѣпѣтѣ де фокѣ.

Ла раїѣ, кѣтѣ се штїѣ,

Порцїїлѣ' сѣ де ферѣ,

Нѣ'нканї кѣ простїѣ,

Чї кѣ адеверѣ.

Сѣлѣлѣ Петрѣ віне

Дн пасѣ лїнїштїтѣ,

Ш'нтрѣавѣ, кѣ чїне

Бате-ашїа рестїтѣ?

„Noi“, респнздѣ стрїнїї,

„Карїї не-амѣ жертѣїтѣ

Петръ тоѣ крештинѣ,
Чеї дѣн ресъритѣ,

„Петръ съпта крече,
Съферимѣ амарѣ;
Стъ съ не апъче
Шачѣ знѣ гътарѣ!“

Съптѣлѣ Петръ-ндатѣ
Багъ тѣла-н сѣнѣ,
Скѣте шѣ ле-аратѣ
„Ръсескѣ възлетѣнѣ.

Не ачеа фѣидѣ,
Дѣтре торѣѣ ста пѣшѣ,
Дела Олтепѣѣ
„Доѣспрезече рѣшѣ.“

Петръ доѣспрезече
Вомѣ ачеа дар' лѣкѣ; —
Чеїалалѣѣ се плече
Дѣдрѣптѣ ла фѣкѣ!

ЕРЕМІТЪЛЪ ДІН КАРПАЦІ.

I.

Че сѣрте азъ с' аптепте ачестѣ дерѣ ромѣне,
Че џетѣ съв тѣнѣа варварѣлѣ вѣчѣнѣ,
Адъсе-н деспераре, кѣ-н скѣртѣ нѣ маї азъ пѣне,
Съ-шѣ сатѣре прѣакѣѣѣ, че пѣлѣгѣ ла тѣме-н
сѣнѣ!

Маї фѣворѣ съв скѣтѣреа „прѣакѣнѣлѣ пѣрѣпте,
Че азѣте кѣ ле стрѣѣѣ ла фѣрѣдѣлѣ сѣѣ
пѣптѣ,

Съв тѣскѣ де кредѣнѣѣ ш' амѣреа чеа фѣрѣпте,
Ле-адъсе дѣтро старе, се нѣ маї потѣ ста
дрѣптѣ!

Дѣ астѣ възетаре атѣтѣ де сѣрѣсѣ
М'афлѣмѣ еѣ дѣн кѣлѣ-шѣ кѣ тотѣлѣ кѣвѣн-
датѣ; —

Ера о зѣ де вѣрѣ, сѣрѣнѣ шѣ фѣртѣсѣ,
Че-ндѣамѣ пре тотѣ омѣлѣ сѣ фѣзъ окѣпатѣ.

Мъскѣцѣле-н фѣрестрѣ фѣчѣѣ а лорѣ тѣскаре,
Сълтѣндѣ де възѣрѣѣ, кѣ вѣра а вѣнѣтѣ,
Шѣ нѣ маї сѣнтѣ сѣлѣте, сѣ черче апѣраре
Де фѣрѣглѣ чѣлѣ де еарѣѣ, алѣ лорѣ дѣшѣмѣлѣ
кѣтѣплѣтѣ.

Ма дѣлѣча арѣмѣнѣ с'а дѣтрѣрѣнтѣ дѣодатѣ;
Кѣчѣ знѣ пѣнѣжѣнѣ тѣре, че пѣнѣса 'шѣ а
дѣтѣнѣсѣ.

Дѣн колѣглѣ де пѣрете, п'о тѣскѣ ресѣфѣдатѣ,
Че нѣ шѣте де тѣхне, дѣн рѣтеа сѣа а пѣнѣсѣ,

Сѣлѣнда ка сѣ скапе, доѣбѣса еї стрѣгаре,
Съсѣрѣглѣ чѣлѣ де тѣрѣте ера атѣтѣ де вѣѣ,
Дѣн кѣтѣ лѣсаѣѣ ла-о парѣе прѣфѣндѣмѣ кѣѣетаре,
Сърѣндѣ, сѣ vedѣ кѣ окѣї торѣѣѣра че-о дескѣрѣѣ.

Мъскѣѣца стрѣнѣсѣ лѣгатѣ кѣ фѣрѣ де пѣчѣѣре,
Кѣ кѣтѣ еа сѣ рѣлѣятѣ маї пѣлѣтѣ, кѣ-атѣтѣ
маї рѣѣ;
Кѣчѣ крѣдѣглѣ де пѣнѣжѣнѣ, че-о сѣѣѣе, пѣлѣ тѣѣре,
Нѣ сѣмѣте дѣндѣраре кѣ че дѣ-н хѣтѣглѣ сѣѣ. —

О, дѣлѣче Ромѣнѣѣ, пѣтѣнтѣ скѣлѣдатѣ дѣн сѣнѣѣѣ,
Че даї знѣ фѣалѣнѣкѣ пѣте ла вѣкѣглѣ тѣѣ попорѣѣ!
Ачѣбѣстѣлѣ ш'а теа сѣрте: а џете шѣ а пѣлѣѣѣе,
Кѣчѣї фѣрѣлѣ инѣрѣѣѣї дѣкѣѣрѣѣ алѣ тез пѣчѣѣѣрѣ;

Инѣрамѣї дѣн кѣрѣса пѣсѣ кѣ-знѣ сѣкѣглѣ дѣнѣ инѣте,
Нѣ акѣтѣлѣ vѣzї, кѣтѣ те сѣѣѣе „патрѣнѣглѣ“
пѣн' ла осѣ
Де-арѣ фѣї тѣкарѣ непѣѣѣѣїї не вѣїторѣ кѣшѣнѣте,
Сѣ фѣгѣ де прѣтѣнтѣрѣ атѣтѣ де „ѣенѣросѣ!“

Съм орѣ, стрѣпѣнѣсѣ деодатѣ прѣнѣ инѣтѣ кѣ-о спѣдѣ,
Съ торѣ, лѣвѣтѣ де пѣлѣтѣглѣ остѣшѣглѣ фѣросѣѣ,
Съ торѣ дѣн кѣтѣпѣкѣ лѣпѣтѣї, п'знѣ вѣрѣфѣ де
варѣкадѣ,

Сѣре-а Патрѣїї фѣрѣѣѣре, е дѣлѣче шѣ фѣртѣсѣ! —

Съ торѣ инѣсе-н кѣтѣне де тѣнѣї шѣ де пѣчѣѣѣре,
Съ-дѣї сѣгѣ инѣтѣкѣглѣ не-нѣчетѣ сѣнѣѣѣе теѣ;
Е тѣрѣте кѣ рѣшѣне, шѣ чѣлѣ че астѣѣлѣ тѣѣре,
Е лѣшѣ, шѣ-н истѣрѣѣ нѣдеѣмѣѣ де џенѣглѣ сѣѣ!